

עקיבא אריה ווייס – חברה חדשה השלום

יושב אדם בביתו ובמקומו, רחוב הרצל
מספר שנים, תל־אביב, והוא חולם היאך לתקן
עולם במלכות שדי. מה עשה ? ערך תכנית
שלמה ומסורסת לחברה חדשה ששמה יהיה
„השלום” בה־א הידיעה, וזו צריכה להביא
באולה לעולם.

עברתי את הספר כולו ולא נתברר לי:
באיזו חברה קא עסקינן ? האם תהיה זו
אגודה בין שאר האגודות שתתפשט על ערים

היודאות, באהאיות ? אמנם המחבר מניח גם לבני דתות אחרות להיות חברים, אבל עצם ההפליה כבר מניחה גורם לאי-שלום.

עוד זרות היא שהמחבר, שהוא יודע יפה כי שאלת הפרנסה, היא אחד מן הדברים המעכבים את הנאולה, וממנה רוב הצרות יונקות, הפשעים והחטאים, בכל זאת מניח בחברתו המופתית ורגות-שכר שונות לבעלי מלאכה מסוגים שונים, דבר שאין כמוהו לעורר קטאה ופירוד-לכבות.

המחבר בודד הוא. אין הוא מוצא סיפוק באחת התברות הקיימות בעירו וארצו, לא בהסתדרות-העובדים, לא בעושי-השלום שעל הרהצופים, לא בבית-כנסת פשוט המתסלל גם הוא על „אגודה אחת“ והמלכת מלכות-שמים על הארץ. יתר על כן: אין לו אפילו שותף אחד בחברתו, הוא מחלק את ספרו על החברה החדשה „השלום“ לאנשי שם, ליהודי דבר ולמוסדות שבכל העולם, חנם אין כסף. ככה הוא מקוה ללקט אליו שותפים ועוזרים.

הצרה היא: אפשר בקאליפורניה, או בפיני-לאנד, או בסין, יושב עוד יהודי ואף הוא כותב ספר ליסד חברה חדשה שתביא את הנאולה. אחרי כן, יהיו בעלי-הנאולה איש איש מחבב באולתו יותר מנאולת חברו, ויתחילו הם וחסידיהם מריבים זה עם זה.

ג. סהרבא.

וכפרים (שכן המחבר חוקק חוקים לקבלת חברים ולהיות חברים), או יישוב מיוחד שהמחבר רוצה לבנותו (שכן הוא קורא לתברים א ז ר ח י ם ולילדיהם א ז ר ח י ם , והוא פוסק הלכות לטיבם של גנים, ספריות, בתי-חולים ושאר צרכי בני-אדם); או אולי תהיה זו חברת-אחים באחד היישובים הקיימים, שהמחבר רוצה לתקנו לפי אוטופיה שבלבו ? כלומר, הקורא מתבלבל בין חברה שפירושה אגודת אנשים מתחברים לרצונם ובין חברה במובן של כל ההווי האנושי שילד גדל ומתחנך בתוכו עד שהוא נוטל מקומו בו לפי כשרונותיו וטבעו. חברה במובן זה השני, עתים היא עיר, עתים היא חלק-ארץ או ארץ שלמה, עתים היא האנושיות במלואה. ביסוד מלאכתו מניח המחבר כמה עיקרים מופשטים על בריאת העולם ועל מסרת האדם וזכויותיו. אחרי כן הוא מצטמצם לשלושה דברים חשובים שהם מסרת החברה החדשה „השלום“: התפתחות העבודה (כוונתו חינוך ואימון בעבודה ופיתוח חקלאות ותעשייה), עזרה הדדית (בצורת חיים שיתופיים, שזכויות הפרט וזכויות הכלל מסומנות בהם היטב מלכתחילה) והשלום הבינ-דתי והבינ-לאומי.

אם כי המחבר אינו מזכיר את ארץ-ישראל במפורש, ברור שארץ-ישראל לא משה מגנד עיניו אף רגע, ויש שהוא נתפש לאומתנות שהוא משתדל לתת לה נימוק אובייקטיבי. למשל, חברי-הלאומים שהחברה החדשה תעצב דמותו, ינהל את כל מפעליו דווקא בעברית „איוהי לשון הראויה להתקבל כלשון ביד לאומית, שבה ידברו בחברי-הלאומים, ובה יפרטמו את המשא ומתן ואת הדינים והחשבונות וכל דבר שבדפוס ? הוי אומר: הלשון העברית“. שניה במעלה לה — לשון אספרנטו. רעיונות האספרנטו והצמחונות חביבים על המחבר, והוא רוצה להכניס דבוקיהם בחברתו ראשונים בתור. כיוצא בכך, משונה שהחברה הזאת שהיא צריכה להקים את השלום הבינ-דתי והבינ-גווי, תהא מכירה, לדברי המחבר, בשלוש דתות רשמיות: א) יהדות, ב) נצרות, ג) איסלם. למה דווקא אלה ? למה יוצאים מגדר הרשמיות בודהיות,